

Створення освітнього середовища НУШ у 5 класі під час війни (дистанційний формат)

Нова українська школа, безумовно, базується, зокрема й на найкращих здобутках традиційної освіти минулих років, але й має низку кардинальних відмінностей. Насамперед це – мета створення освітнього середовища. На відміну від традиційної школи, НУШ акцентує увагу не лише на академічному навчанні, а й соціально-емоційному розвитку

У початковій школі НУШ є практика ранкового кола. Доцільно лишити її для 5 класу, адже це коло, де дитина відчуває спільноту, у якій усі різні, але підтримують одне одного. Це прекрасна практика для встановлення довірливих стосунків між дітьми й дітьми та вчителем, яка може використовуватись і на офлайн-, і на онлайн-заняттях.

Основні виклики в створенні освітнього середовища 5 класу НУШ під час війни:

- високий рівень тривожності й дітей, і дорослих;
- зниження працездатності учнів;
- їхні різні стартові (зокрема й технічні) можливості для навчання;
- формат навчання;
- новий зміст освіти, підходи до організації навчання.

Освітнє середовище має бути передбачуваним для дитини: коли вона знає, що її чекає в класі чи під час онлайн-зустрічі, рівень тривожності знижується.

Найперше завдання вчителя в 5 класі – створити спільноту, яка навчатиметься за правилами, що розроблять учні спільно з учителем.

Правила демонструють, що можна робити в класі та/або онлайн - спільноті, а що – ні, відображають загальні очікування щодо поведінки всіх учасників освітнього процесу.

Правила працюють, якщо вони:

- чітко визначені;
- реалістичні;
- сфокусовані на попередженні деструктивної поведінки;

призводитимуть до наслідків, якщо їх не дотримуватись (і треба бути готовими до того, що діти почнуть перевіряти наміри вчителя щодо наслідків);

турботливі, тобто існують не для приниження учня (про порушення правил та наслідки варто говорити з дітьми без надмірної емоційності та моралізаторства);

сформульовані без використання заперечення. Наприклад, “не зневажати” – “поважати”, “не запізнюватися” – “приходити вчасно”;

без подвійних стандартів: правила перестають діяти, якщо комусь дозволено їх порушувати.

Розроблені разом з учнями правила класу варто оформити наочно та розмістити в спільному доступі.

Офлайн-класи дають можливість живого спілкування, обміну енергією, педагог швидше може помітити невербальні сигнали. Тут легше встановлювати правила та спостерігати за їх дотриманням.

Натомість онлайн відкриває доступ до ширшого вибору навчальних ресурсів. Тут на перший план виходить індивідуалізація навчання, тобто вибудовування траєкторії індивідуального навчання, коли кожен учень виконуватиме завдання, що відповідають його чи її можливостям. Як це зробити? Педагогічним працівникам спільно з учнем та/або його батьками слід розробити індивідуальну програму розвитку та індивідуальний навчальний план. Він має бути схвалений педагогічною радою закладу освіти, затверджений директором та підписаний батьками.

У випадку дистанційної освіти складно створити класний колектив, тому обов'язково потрібно організовувати додаткові неформальні зустрічі для дружнього спілкування.

Зворотний зв'язок між учителем і учнем за умови асинхронного онлайн-навчання може відбуватися зі затримками, що не сприяє швидкому встановленню довірливого контакту так, як це можливо за очного навчання. Але в будь-якому випадку першочергове завдання вчителя – створити клас, який працюватиме на основі спільних цінностей, прозорих правил, поваги та співпраці, а не конкуренції. Це сприятиме не лише зовнішній, але і внутрішній мотивації учнів до навчання.

Механізм “хочу вчитись” – дуже простий: ми хочемо робити те, від чого отримуємо задоволення (виділяється дофамін). Наприклад, учень зробив проєкт і вважає його надзвичайно вдалим, але він провалюється на загальному обговоренні. Очікування не справджується, дитина відчуває розчарування. Якщо учень вважає проєкт непоганим і натомість отримує захопливі відгуки, дофаміну виділяється чимало й дитина продовжує

працювати в тому ж дусі. Коли очікування збігаються з результатом, дитина не перебуває в ейфорії, але відчуває впевненість у своїх силах.

А от коли учня цікавить проєкт, над яким він працює, то дофамін виділяється, незалежно від оцінки оточення, і з'являються бажання працювати та енергія на цю роботу. Таке зацікавлення виникає, коли клас безризиковий, спрямований на навчання, коли він є абсолютно прозорим, заснованим на цінностях і повазі.

Працездатність інших людей допомагає збільшити власну. Коли дитина перебуває в середовищі, де всі активно навчаються, спрацьовують так звані дзеркальні нейрони, і вона мимоволі береться за роботу.

Саме тому основне завдання освітнього середовища Нової української школи – створити спільноту, що навчається, атмосферу безпеки, поваги та взаємодії, де вчитель піклується про учня та допомагає йому / їй розвиватися.

Під час війни школа стає осередком, який дає змогу дітям отримувати не лише знання, але й психологічну підтримку, не втрачати відчуття приналежності до спільноти.

Під час онлайн-занять педагогам варто проводити консультації з дітьми, інтегровані уроки, навчальні заняття-бесіди, полілоги та творчі заняття.

Водночас в умовах війни варто оптимізувати навчальне навантаження. Заняття у синхронному режимі важливі для учнів, проте більше в соціально-психологічному аспекті, ніж у навчальному. Тому їх кількість на день має бути принаймні вдвічі меншою, ніж під час дистанційного навчання в мирний час. Решту часу варто присвятити роботі в асинхронному режимі:

- спілкування у месенджерах;
- робота з онлайн-ресурсами (наприклад Всеукраїнська школа онлайн, На урок, Міжнародна українська школа, «Атмосферна школа», «ThinkGlobal Online» Youtube-канал Освіторії тощо);
- виконання дітьми вправ та завдань, що передбачають психологічне розвантаження, техніки врегулювання емоційного стану тощо.

Оскільки використання групових, колективних форм роботи є ускладненим в умовах дистанційного навчання, варто робити акцент на дискусійних, партнерських варіантах і формах актуалізації опорних знань та закріплення теоретичного матеріалу, що сприятимуть розвитку актуальних соціальної та громадянської ключових компетентностей.

Під час проведення онлайн-занять бажано залучати учнів до активної роботи, висловлювання своїх ідей та пропозицій, надавати можливість їм спілкуватися між собою.

Доцільним також буде проведення індивідуальних зустрічей з новоприбулими учнями з метою представлення закладу освіти як ефективного та безпечного освітнього простору і/або створення стислих інформаційних листів аналогічного змісту.

Під час дистанційного навчання формувальне оцінювання залишається важливим засобом підтримки учнів у навчанні. Йдеться про надання усного (переважно) та письмового зворотного зв'язку, індивідуальні та групові консультації щодо допомоги у виправленні типових помилок, надання порад щодо подальшого навчання.

<https://nus.org.ua/articles/hochu-vchytys-osvitnye-seredovyshhe-nush-dlya-5-klasu/>